

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/teksty/103647,Piotr-Chruszczynski-Wspomnienie.html>

Piotr Chruszczyński

1952–2002

Założyciel i pierwszy dyrektor Oddziału IPN w Warszawie
w latach 2000–2002

13 Tablica

WSPOMNIENIE

Piotr Chruszczyński. Wspomnienie

OKRES HISTORYCZNY

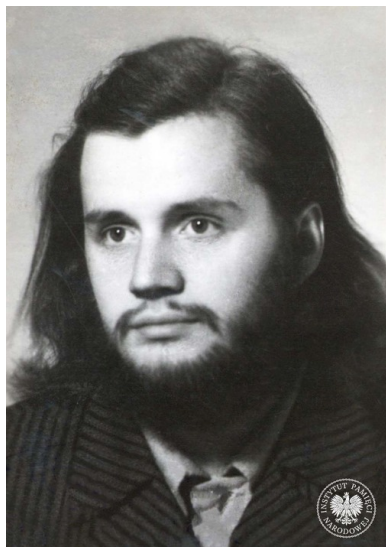
(1980-1990) Epoka Solidarności

Autor: ANNA ŁOKIETEK-STELMACH 07.10.2023

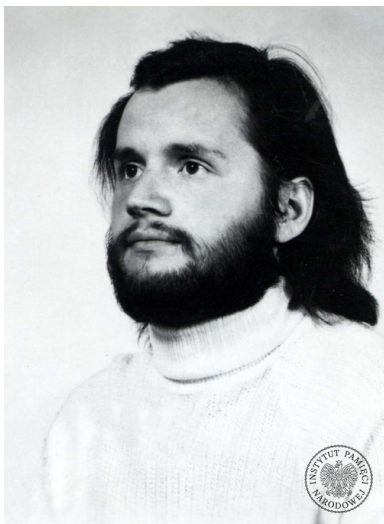
W pamięci współpracowników zapisał się jako osoba wyjątkowa, o ogromnym autorytecie i charyzmie. Jednocześnie był człowiekiem niezwykle otwartym, ciepłym, z poczuciem humoru i dystansem do własnej osoby. Był autentyczny, potrafił znaleźć wspólny język ze wszystkimi. Nigdy nie stawiał granic, ale jego postawa, osobowość, doświadczenie życiowe budziły szacunek, respekt i

zaufanie.

Jako świetny organizator potrafił wykorzystać pasję, doświadczenia i zaangażowanie swoich współpracowników. To on, jako pierwszy dyrektor zainicjował wyjazdy pracowników ówczesnego Oddziałowego Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów IPN w Warszawie do oddalonych miejscowości, leżących w granicach apelacji warszawskiej, w celu wydawania i przyjmowania wniosków o udostępnienie dokumentów/zapytań o status pokrzywdzonego. Wyszedł z inicjatywą, aby być bliżej ludzi, dla których przyjazd do stolicy był utrudniony ze względu na wiek i stan zdrowia. Z właściwą sobie powagą wsłuchiwał się w opowieści o ich często pogmatwanych i tragicznych losach. Nierzadko był pierwszą osobą, która zainteresowała się ich przeżyciami, dała poczucie bezpieczeństwa i gwarancję godnego upamiętnienia ich działań. Miał bowiem wielką potrzebę naprawiania zła i niesprawiedliwości, których doznali.

Piotr Chruszczyński. Zdjęcie z akt paszportowych, 1974 r. (fot. z zasobu IPN)

Piotr Chruszczyński. Zdjęcie z akt paszportowych, 1975 r. (fot. z zasobu IPN)

Piotr Chruszczyński. Zdjęcie z akt paszportowych, 1981 r. (fot. z zasobu IPN)

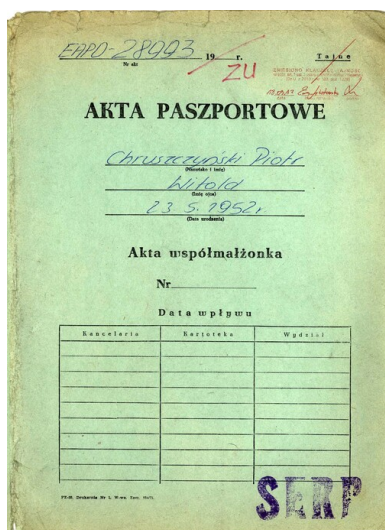
Ostatni leśni

Bardzo zależało mu na tym, aby ci żyjący jeszcze ludzie, pokrzywdzeni przez system, nierzadko z sądowymi wyrokami śmierci zamienionymi później na długie lata więzienia, mogli wreszcie zostać godnie uhonorowani i

uznani za „nasze dobro narodowe”. Chciał by, podobnie jak powstańcy styczniowi w okresie międzywojennym, byli przykładem i wzorem patriotyzmu dla kolejnych pokoleń. Stąd też pierwsza konferencja naukowa, którą zorganizował, poświęcona była zbrojnemu podziemiu niepodległościowemu i nosiła tytuł „Ostatni »leśni« - Mazowsze i Podlasie w ogniu 1947-1954”.

Andrzej Chruszczyński tak wspomina swego brata Piotra:

„Był odważny!!! Bywał skuteczny i przegrywał »nec Hercules contra plures«, gdy zmiany szły za wolno (a tak szły). We Francji spędził lata między 29 a 42 rokiem życia i chyba tam osiągnął apogeum swoich możliwości i sprawczości. Ale nigdy się nimi nie chwalił, nawet przed rodziną”.

**Okładka akt paszportowych
Piotra Chruszczyńskiego (z
zasobu IPN)**

Solidarność, a potem Paryż

Piotr Chruszczyński urodził się 23 maja 1952 r. w Poznaniu. Tam też w 1971 r. ukończył VI Liceum Ogólnokształcące im. Ignacego Jana Paderewskiego, a w 1977 r. studia prawnicze na Uniwersytecie im.

Adama Mickiewicza, pogłębione 20 lat później rocznymi studiami „Strategii stosunków międzynarodowych” na waszyngtońskim Georgetown University. W latach 1977-1982 pracował w sądach województwa białostockiego: jako aplikant w sądzie wojewódzkim, potem jako asesor w sądach rejonowych w Grajewie i Łomży.

Stan wojenny zastał go na urlopie w Paryżu. 16 grudnia 1981 r. stał się jednym z założycieli Komitetu Koordynacyjnego NSZZ „Solidarność” we Francji.

Od października 1980 r. jako członek NSZZ „Solidarność” organizował struktury związkowe w aparacie sędziowskim, współzakładał i przewodniczył Międzyzakładowej Komisji Związkowej Pracowników Wymiaru Sprawiedliwości Okręgu Sądu Wojewódzkiego w Łomży, a od czerwca 1981 r. był członkiem Zarządu Regionu Mazowsze.

Stan wojenny zastał go na urlopie w Paryżu. 16 grudnia 1981 r. stał się jednym z założycieli Komitetu Koordynacyjnego NSZZ „Solidarność” we Francji. Będąc na emigracji cały czas brał czynny udział w działalności związkowo-niepodległościowej. Początkowo był kierownikiem Sekcji Pomocy Represjonowanym, a od 1985 r. dyrektorem Biura NSZZ „Solidarność” w Paryżu. Dodatkowo w latach 1988-1990 pełnił funkcję redaktora naczelnego „Bulletin d’Information du Comité Solidarité à Paris”.

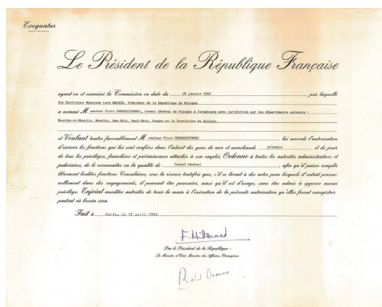
Reprezentując związek „Solidarność” we Francji, oprócz współpracy ze wszystkimi centralami francuskich związków zawodowych, brał czynny udział w wielu mityngach, kongresach, konferencjach w dużych aglomeracjach kraju, a także poza jego granicami, jak np. w Australii, Kanadzie, Irlandii, Norwegii, Belgii, Hiszpanii, Szwajcarii, a nawet Togo.

Kierowana przez niego Sekcja Pomocy Represjonowanym stworzyła kartotekę 10 tys. nazwisk osób skrzywdzonych przez reżim stanu wojennego i pomagała w uzyskaniu dla nich zaproszeń do Francji od rodzin i instytucji francuskich w celu zrehabilitowania im choć w części poniesionych krzywd. Działalność ta wymagała wielkiego zaangażowania logistycznego, gdyż obejmowała nie tylko Paryż, ale cały kraj.

Reprezentując związek „Solidarność” we Francji, oprócz współpracy ze wszystkimi centralami francuskich związków zawodowych, brał czynny udział w wielu mityngach, kongresach, konferencjach w dużych aglomeracjach kraju, a także poza jego granicami, jak np. w Australii, Kanadzie, Irlandii, Norwegii, Belgii, Hiszpanii, Szwajcarii, a nawet Togo.

W latach 1982-1990 występował w licznych programach Radia Wolna Europa, Głosu Ameryki, Radio France Internationale, udzielał wielu wywiadów w prasie i różnych kanałach telewizji francuskiej.

Pamiętnego 1989 r. był współorganizatorem kampanii wyborczej strony solidarnościowej we Francji.

Zgoda wydana przez François Mitterranda, prezydenta Republiki Francuskiej, na wykonywanie przez Piotra Chruszczyńskiego funkcji konsula generalnego w Strasburgu, z jurysdykcją na departamenty: Meurthe-et-Moselle, Moselle, Bas-Rhin, Haut-Rhin, Vosges i le Territoire de Belfort (zdjęcie dokumentu ze zbiorów rodziny Chruszczyńskich)

Dyplom potwierdzający nadanie Piotrowi Chruszczyńskiemu orderu Kawalera Legii Honorowej Republiki Francuskiej (zdjęcie dokumentu ze zbiorów rodziny Chruszczyńskich)

Dyplom otrzymany przez Piotra Chruszczyńskiego od Związku Rezerwistów i b. Wojskowych RP we Francji (zdjęcie dokumentu ze zbiorów rodziny Chruszczyńskich)

Dyplom ukończenia przez Piotra Chruszczyńskiego rocznych studiów politologicznych na waszyngtońskim Georgetown University w 1997 r. (zdjęcie dokumentu ze zbiorów rodziny Chruszczyńskich)

W dyplomacji

Po roku 1989 przeszedł do służby dyplomatycznej. W latach 1990-1992 pełnił funkcję pierwszego sekretarza i kierownika Wydziału Politycznego Ambasady RP we Francji. Następnie dwa lata spędził jako konsul generalny RP na placówce w Strasburgu. W podległej mu jurysdykcji znajdowała się m.in. Polonia Alzacji i Lotaryngii, licząca około 150 tys. emigrantów emigracji zarobkowej lat 20. XX w., robotnicy przymusowi wysiedleni w 1940 r. z Wielkopolski i Śląska, emigracja powojenna z lat 1945-1956 i „solidarnościowa”. Rachunki PRL-owskich krzywd, upokorzeń i zaniedbań były przeogromne, a przed przybyciem nowego konsula brak było woli ich naprawy.

Piotr Chruszczyński spędził we Francji znaczącą część swojego życia zawodowego. Francję i jej kulturę poznał i prawdziwie pokochał.

Za swoją działalność we Francji nagrodzony został Francuską Legią Honorową.

Piotr Chruszczyński spędził we Francji znaczącą część swojego życia zawodowego. Francję i jej kulturę poznał i prawdziwie pokochał studiując „Cywilizację i język francuski” na Sorbonie jeszcze w trakcie studiów prawniczych. Później pokochał też Irlandię, której poświęcił dwa znakomite artykuły w tygodniku „Solidarność”: jeden pt. „Zielona Wyspa” o trudnej historii i pięknie krajobrazów Irlandii i drugi pt. „Człowiek, który był Irlandią” o Eamonie de Valera – irlandzkim bojowniku o niepodległość kraju, polityku, premierze oraz od 1959 r. prezydencie Irlandii. Ta druga fascynacja zaowocowała nadaniem mu Honorowego Obywatelstwa miasta Tralee.

Konferencja naukowa „Ostatni leśni - Mazowsze i Podlasie w ogniu 1947-1954”. Warszawa, 5 VI 2002 r. Piotr Chruszczyński (pośrodku) podczas rozmowy ze Stanisławem Żurawskim „Madejem”, który w 1954 r. został skazany na pięciokrotną karę śmierci, zamienioną ostatecznie na więzienie. Po ucieczce przez sześć lat ukrywał się w lasach koło Żuromina. W dokumentach UB z lat pięćdziesiątych figuruje jako nieżyjący. Dzięki pracownikom IPN udało się do niego dotrzeć (fot. z zasobu IPN)

Początki IPN

Po wyborach parlamentarnych w Polsce, we wrześniu 1993 r., jako jedyny kierownik placówki dyplomatycznej złożył rezygnację ze stanowiska. Po powrocie do Polski, od 1994 do 1998 roku (z rocznym urlopem bezpłatnym na studia) był doradcą prezesa NBP, a w latach 1998-2000 pełnił funkcję wiceprezesa Polskiej Agencji Informacyjnej. Z ramienia PAI m.in. odpowiadał za oprawę medialną pielgrzymki papieża Jana Pawła II do Polski w czerwcu 1999 r.

15 września 2000 r. objął stanowisko dyrektora tworzącego się Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie.

Z ramienia PAI m.in. odpowiadał za oprawę medialną pielgrzymki papieża Jana Pawła II do Polski w czerwcu 1999 r.

Piotr Chruszczyński zmarł nieoczekiwanie 6 października 2002 r. w Paryżu, podczas wizyty, w trakcie której starał się nawiązać bliską współpracę pomiędzy IPN a miejscowymi środowiskami kombatanckimi. Rozmawiał również o możliwości prezentacji wystawy „Ostatni Leśni – Mazowsze i Podlasie w ogniu 1948-1953” w Paryżu i Strasburgu.

Pochowany został 11 października w rodzinnym Poznaniu na cmentarzu Junikowo. W ostatnim wspomnieniu prezes IPN prof. Leon Kieres pisał o nim:

„Odszedł człowiek uczciwy i prawy, służący Rzeczypospolitej, wierny swoim ideałom i wyborom”.

28 lutego 2020 r. w Izbie Pamięci IPN przy ul. Strzeleckiej 8 w Warszawie została odsłonięta tablica upamiętniająca Piotra Chruszczyńskiego – pierwszego dyrektora Oddziału IPN w Warszawie.

W zasobie Archiwum IPN znajdują się akta paszportowe, oświadczenie lustracyjne oraz zapisy ewidencyjno-kartoteczne dotyczące Piotra Chruszczyńskiego. Zgodnie z ww. dokumentacją w latach 1984-1989 był rozpracowywany przez Wydział XI Departamentu I MSW w ramach podteczki rozpracowania obiektowego krypt. „Anakondy”.

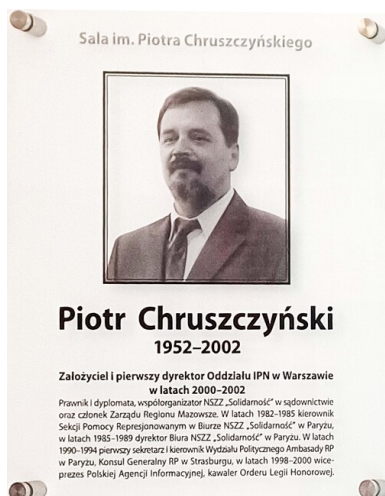

Uroczystość poświęcenia tablicy

upamiętniającej pierwszego
dyrektora Oddziału IPN w
Warszawie Piotra
Chruszczyńskiego, odsłoniętej w
Izbie Pamięci IPN przy
Strzeleckiej 8. Warszawa, 28 II
2020 r. (fot. S. Kasper, IPN)

Uroczystość poświęcenia tablicy
upamiętniającej pierwszego
dyrektora Oddziału IPN w
Warszawie Piotra
Chruszczyńskiego, odsłoniętej w
Izbie Pamięci IPN przy
Strzeleckiej 8. Warszawa, 28 II
2020 r. (fot. S. Kasper, IPN)

Tablica pamiątkowa

upamiętniająca Piotra
Chruszczyńskiego - pierwszego
dyrektora Oddziału IPN w
Warszawie, odsłonięta w Izbie
Pamięci IPN Strzelecka 8 (fot.
IPN)

COFNIJ SIĘ